

Sportas, tapatybė ir „kitas“: kriketą žaidžiančių migrantų iš Indijos patirtys Lietuvoje

 KAROLIS BARECKAS

Vytauto Didžiojo universiteto Socialinių mokslų fakulteto Sociologijos katedra, Jonavos g. 66, 44191 Kaunas, Lietuva
El. paštas karolis.bareckas@gmail.com

Straipsnyje analizuojami interviu, atlikti su Lietuvoje gyvenančiais ir kriketą žaidžiančiais migrantais iš Indijos. Pasisitelkiant transnacionalizmo ir socialinės tapatybės sampratas, nagrinėjama, kokią funkciją kriketas atlieka integruojantis į gyvenimą naujoje šalyje ir kaip šios sporto šakos kultivavimas leidžia indams konstruoti daugiabinę tapatybę. Kriketas migrantams tampa socialinių ryšių ir statuso įtvirtinimo erdve, tačiau kartu veikia ir kaip saugumo tinklas, leidžiantis pabėgti nuo kasdienių patirčių ir sušvelninti integracijos iššūkius. Kadangi kriketas Lietuvoje nėra plačiai išplėtotas, dalis imigrantų iš Indijos kuria klubus ir siekia šį sportą išpopuliarinti. Taigi kriketas peržengia uždarus etninės grupės ribas ir tampa viešosios erdvės dalimi.

Reikšminiai žodžiai: transnacionalizmas, socialinė tapatybė, kriketas, imigrantai, integracija

IŽANGA

Kriketas laikomas antru pagal žiūrovų skaičių populiariausiu sportu pasaulyje po futbolo. Daugiausia šio sporto gerbėjų yra Indijoje, Pakistane, Bangladeše, Šri Lankoje ir kitose šalyse. Nors Lietuvoje kriketas kol kas yra mažai kam žinoma sporto šaka, didėjant imigracijos iš trečiųjų šalių srautams (Migracijos departamentas 2024), šis sportas po truputį pradėjo skintis kelią į šalies sporto žemėlapi. 2023-aisiais Lietuvoje leidimą gyventi turėjo 1 458 Indijos piliečiai, 2024-aisiais – 4 669, 2025-aisiais šis skaičius išaugo iki 7 207 (Migracijos departamentas 2025). Indijos piliečiai sudaro didžiausią užsienio studentų dalį Lietuvos aukštosiose mokyklose.

Šiame straipsnyje analizuojamos kriketą Lietuvoje žaidžiančių imigrantų iš Indijos patirtys, integracijos sunkumai ir kasdienybė. Sportas šiems žmonėms leidžia išlaikyti ryšį su savo gimtąja šalimi ir kartu formuoja jų etninę bei rasinę tapatybę (Fletcher 2015). Siekiant atskleisti imigrantų patirtis, straipsnyje susipina transnacionalizmo studijų ir socialinės tapatybės sampratos. Į Lietuvą atvykusiems imigrantams atsiveria galimybė sieti save su dviem šalimis (Čiubrinskas 2014), tuo pat metu išlaikant savo tautinę tapatybę ir konstruojant naują. Taip susiformuoja daugiabinė tapatybė, kuri kinta priklausomai nuo gyvenimo situacijos, kurioje migrantas atsiduria (Werbner 2013). Visi tyrimo dalyviai į Lietuvą atvyko studijuoti: dalis vis dar tęsia studijas, kiti jas jau yra baigę ir dirba. Jaunas amžius, šeiminei padėtis (dau-

guma neturi šeimos) ir išsilavinimas daro tyrimo dalyvius ganėtinai mobilia socialine grupe, kuriai gyvenimas Lietuvoje yra „nauja patirtis“ ar „galimybė pagyventi užsienyje“, o ne ekonominė neišvengiamybė.

Kriketas Indijoje nėra tik eilinis sportas – tai nacionalinės tapatybės ir pasididžiavimo šaltinis, vienijantis visame pasaulyje pasklidusius šalies gyventojus, nepriklausomai nuo šalies, kurioje jie gyvena, klasės ar religijos (Devan 2012). Šalyse, kuriose kriketas nėra populiarus, didelę dalį įvairių klubų žaidėjų sudaro indai. Prisijungimas prie klubo arba jo įkūrimas persikėlus gyventi į naują šalį leidžia migrantams užmegzti ryšius su tos vietos indų bendruomene (Devan 2012). Taigi kriketas tampa svarbiu veiksniu, leidžiančiu kultivuoti savo tautinę tapatybę emigracijoje ir integruotis į bendruomenę, o kartu išgyventi daugybinę tapatybę. Šiame kontekste derėtų pažymėti Indijos daugiakultūriškumą: daugybė skirtingų kalbų, religijų, etninių grupių daro indišką tapatybę „suskilusia“ (Nair 2011). Kriketas tampa šalį vienijančiu veiksniu, kai išnyksta įvairūs Indijoje egzistuojantys skirtumai. Taip sukuriama savotiška „įsivaizduojama bendruomenė“ (Devan 2012), kurioje peržengiami įprastiniai socialiniai barjerai.

Kadangi Lietuva nėra išgyvenusi tokių imigracijos bangų kaip Vakarų Europos šalis (Alba, Foner 2015), imigrantas vis dar suvokiamas kaip „kitas“. Lietuvoje atlikti tyrimai rodo, kad visuomenės nuomonė migrantų atžvilgiu yra negatyvi (Janužytė 2021; Labanauskas 2020). Pastaraisiais metais padidėjus imigrantų srautams, ksenofobijos mastai šalyje išaugo (Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba 2024). Tokiame kontekste migrantams ypač svarbu turėti savo gimtosios šalies bendruomenę priimančioje šalyje, nes ji tampa reikšmingu išgyvenimo ir įsivietinimo veiksniu.

Nors sporto poveikis migrantų tapatybės konstravimui užsienyje nemažai tyrinėtas (Fletcher 2015; Haque 2021; Zacheus 2010; Tirone ir kt. 2010), kriketui skirtų tyrimų, analizuojančių šį sportą migracijos kontekste, nėra daug (Devan 2012; Barrett 2019; Das ir kt. 2024). Nors indų diaspora yra didžiausia visame pasaulyje, Lietuvoje ir apskritai Rytų Europoje jos augimas vis dar ganėtinai šviežias reiškinys, todėl šiuo straipsniu siekiama papildyti jau egzistuojančius migracijos ir sporto lauko tyrimus nauja perspektyva.

TRANSNACIONALIZMAS: GYVENIMAS TARP DVIEJŲ VIETŲ

Transnacionalizmas leidžia imigrantams kurti ir išlaikyti daugialypius socialinius ryšius su savo kilmės šalimi bei dabartine gyvenamąja vieta (Basch ir kt. 1994). Kaip pastebi L. Basch ir kt. (1994), transmigrantai unikalūs tuo, kad savo kilmės šalį jie vadina namais, nors „namus“ jie jau būna sukūrę ir naujoje šalyje. Taigi šia prasme jie gali tiek fiziškai, tiek emociškai gyventi dviejose vietose, kultivuodami jose savo tapatybę (Pries 2022). Kadangi asmuo save apibrėžia per santykį su grupėmis, kurioms priklauso, tokia iš abiejų pusių veikiama socialinė tapatybė daro įtaką savęs suvokimui tiek naujosios, tiek gimtosios šalių kontekste.

Transnacionaliniai ryšiai gali judėti abiem kryptimis: tiek iš kilmės šalies į naująją, tiek iš naujosios šalies į gimtąją (King ir kt. 2013). Kitoje šalyje gyvenantis asmuo gali netiesiogiai dalyvauti savo gimtosios šalies politiniame gyvenime, joje investuoti, palaikyti ryšius su ten gyvenančiais draugais ir artimaisiais, praktikuoti religinius ritualus. Tačiau kita vertus irgi vyksta tokie patys procesai, kai migrantai atsineša savo kultūrinę, emocinę ir socialinę patirtį, kuri aktualizuojasi naujoje šalyje. Taip susiformuoja tam tikra „transnacionalinė bendruomenė“ (Bruneau 2010), kurios nariai juda tarp skirtingų valstybių sienų tiek tiesiogine, tiek perkeltine prasme.

Šiame kontekste kriketas padeda išlaikyti imigrantams indišką tapatybę gyvenant toli nuo namų ir užtikrina jų ryšį su gimtąja šalimi (Devan 2012). Kadangi daugumoje Europos

šalių šis sportas nėra labai populiarus, didžioji dalis kriketo žaidėjų įvairiuose Europos šalių mėgėjų ar profesionalų klubuose yra iš Indijos, Pakistano, Bangladešo ar kitų Azijos šalių. Taigi šia prasme kriketas „imigravo“ į šalis, kurios iki tol nieko nežinojo apie šį sportą (Walle 2013). Lietuvoje gyvenantis indas gali žaisti kriketą su kitais čia gyvenančiais indais, tačiau tuo pat metu sekti Indijos kriketo naujienas, žiūrėti rungtynių transliacijas ir taip kultivuoti dvigubą tapatybę. Šia prasme migrantai išgyvena hibridinę tapatybę – taip niekur iki galo ir nepriklausydami (Tedeschi 2022). Tiesa, su tokiu teiginiu galima būtų sutikti tik iš dalies. Atvykėliai iš kitų šalių, ypač tie, kurie priimančioje šalyje gyvena dar neilgai, pirmiausia tapatinasi su savo gimtąja šalimi. Ši ryšį padeda palaikyti ir institucinė priklausomybė, pvz., pilietybės turėjimas. Hibridinė tapatybė šiuo atveju galėtų būti labiau būdinga ilgesnį laiką naujoje šalyje gyvenantiems arba antros kartos imigrantams, kurie jau turi mažiau transnacionalinių ryšių su gimtine. Kaip pastebi R. Waldinger (2013), asmens gyvenamoji teritorija ir jo tapatybė turi atitikti visuomenės suvokimą. Taigi, nors imigrantai nori išlaikyti ryšį su žmonėmis, miestu, regionu ar valstybe, kurią paliko, naujoje šalyje tokie ryšiai dažnai sutinkami su tam tikru nepasitikėjimu. Kitaip tariant, reikalaujama pilno „atsidavimo“ naujai valstybei ir simbolinio ryšių nutraukimo, kad „kitas“ taptų labiau „savu“.

DAUGYBINĖ TAPATYBĖ TRANSNACIONALINIAME KONTEKSTE

Socialinės tapatybės teorijoje (Tajfel, Turner 1986) tam tikrai visuomenės grupei priklausančios individai lygina save su kitomis grupėmis. Jie tai daro vertindami tam tikrus tos grupės bruožus, kurie gali būti svarbūs konkrečios visuomenės kontekste. Skirtingai nei JAV, imigracija niekada nebuvo europietiškos tapatybės dalimi, todėl ir į imigrantus dažnai žiūrima skeptiškai (Alba, Foner 2015). Toks socialinis kontekstas neabejotinai veikia tai, kaip atvykėliai iš kitų šalių suvokia savo socialinę tapatybę. Pasak H. Tajfel ir J. C. Turner (1986), individai privalo turėti subjektyvų savęs kaip grupės nario suvokimą – neužtenka vien to, kad kiti juos apibrėžia kaip grupę. Vis dėlto ilgalaikėje perspektyvoje tai, kaip kiti suvokia tam tikrą grupę, tampa vienu svarbiausių veiksnių, lemiančių, kaip ši grupė save apibrėžia.

Siekiant apibrėžti imigrantų tapatybės konstravimo patirtis, socialinių mokslų atstovai dažnai vartoja daugybinės tapatybės (ang. *multiple identity*) terminą. Imigrantų apibūdina daugybė grupių, kurioms jis priklauso (Verkuyten ir kt. 2019). Skirtinguose kontekstuose aktualiomis tampa skirtingos socialinės tapatybės, kurios neretai persidengia ir susisieja. M. Verkuyten ir kt. (2019) pažymi, kad tos skirtingos tapatybės gali produkuoti skirtingas reikšmes ir net konkuruoti tarpusavyje. Kai individas išgyvena daugybinę tapatybę, jis tampa itin pažeidžiamas. Kadangi priimančioje šalyje subordinuotos tapatybės paprastai nuvertinamos, imigrantas gali patirti diskriminaciją dėl rasės, tautybės ar religijos (Kang, Bodenhausen 2015), kitaip tariant – dėl savo priklausymo vienai ar kelioms marginalizuojamoms grupėms. Visi šie skirtingi kontekstai sukuria tam tikrą transnacionalinį lauką arba erdvę, kurioje tos tapatybės driekiasi per daugiau nei vieną šalį (Vertovec 2001). Lietuvoje gyvenantis indas ar kitos šalies pilietis gali tapatinintis su kitais šalyje gyvenančiais indais, visais užsieniečiais, lietuviais, savo gimtoje šalyje likusiais tautiečiais ir pan. Su kai kuriomis iš šių grupių tapatinimasis bus stipresnis, su kitomis – silpnesnis. Vis dėlto bendra tendencija rodo, kad su gimtąja šalimi tapatinimasis stipriau nei su naująja. Žinoma, tai labai priklauso nuo to, kaip smarkiai individas yra integravęsis naujoje visuomenėje. Neseniai į šalį atvykusio imigranto daugybinės tapatybės sandara bus kitokia nei to, kuris šalyje gyvena jau kelerius ar keliolika metų.

Kaip sparčiai vyks imigrantų akulturacija ir tapatybės perkūrimo procesai, priklauso tiek nuo pačių atvykėlių, tiek nuo priimančios visuomenės nuostatų, politikos ir įstatymų

(Colic-Peisker, Walker 2003). Imigrantai iš Indijos ar kitų Azijos šalių dėl rasinių, etninių ir religinių skirtumų Europos šalyse susiduria su integracijos iššūkiais (Alba, Foner 2015). Europos Sąjungos piliečių judėjimas tarp šalių priimamas natūraliai, o migrantai iš Azijos laikomi „probleminiais“. Toks visuomenėje vyraujantis požiūris veikia ir imigrantų savęs suvokimą. Naujoje šalyje jausdamiesi pašaliečiais, jie labiau kliaujasi savo bendruomenės nariais, užsi-sklendžiama siaurame rate. Tačiau įvairūs imigrantus stigmatizuojantys stereotipai gali veikti ir priešingai – sumažėja savęs tapatinimas su stigmatizuojama grupe (Froehlich ir kt. 2023). Taigi imigrantų socialinei tapatybei visada kyla tam tikra grėsmė, nes ji yra veikiamą naujoje visuomenėje vyraujančių neigiamų nuostatų ir stereotipų, kurie lemia, kaip iš kitos kultūros atvykęs asmuo suvokia save ir savo socialinę grupę.

Migrantų tapatybė ir jų asimiliacija naujoje šalyje priklauso nuo to, kada emigruojama, imigracijos trajektorijos, pragyvento laiko ir transnacionalinių ryšių (Ho, Li 2023). Visa tai lemia, kaip greitai imigrantui pavyksta pakilti socialinėmis kopėčiomis ir sėkmingai integruotis. Pasak M. Ho ir Y.-T. Li (2023), nacionalinė tapatybė priimančioje šalyje dažnai tampa antraeile, nes imigrantai pirmiausia suvokiami kaip svetimšaliai. Tokiu būdu iš skirtingų šalių atvykę asmenys išgyvena kolektyvinę svetimšalio, atvykėlio, užsieniečio ar tiesiog kultūrinio „kito“ tapatybę. Imigrantas visuomet balansuoja tarp skirtingų socialinių tapatybių, kurias lemia tiek jo ryšiai su gimtąja šalimi, tiek su etnine bendruomene priimančioje šalyje, tiek bendras savęs ir savo grupės suvokimas naujoje šalyje. Individai atranda save tam tikros visuomenės diskurso lauke, kuris nuo jų nepriklauso (Behtoui 2019). Tai reiškia, jog į kitą šalį atvykusio imigranto tapatybės konstravimo procesas priklauso nuo jo padėties ekonominės, politinės, socialinės ir kultūrinės hierarchijos sistemoje. A. Behtoui (2019) pažymi, kad tapatybė niekada nėra fiksuota, ji nuolat kinta ir transformuojasi. Esant aukštam rasizmo lygiui, imigrantai linkę labiau artėti prie savo kultūrinių ar religinių šaknų. Turint omenyje, jog Europoje pastarąjį dešimtmetį smarkiai išaugo antiimigracinė retorika, tokia situacija skatina didesnę imigrantų užsisklendimą ir didesnę tapatinimąsi su savo etnine tapatybe. Imigrantai į naują šalį atvyksta jau turėdami tam tikrus lūkesčius ir įsivaizdavimus apie naująją realybę. Taip jų etninė tapatybė susiduria su socialine tapatybe, kuri kasdien konstruojama per sąveiką su nauja kultūra (Turjeman ir kt. 2008). Galima teigti, kad etninė tapatybė yra išsiskynijusi individo viduje – taigi ji labiau lemia jo nuostatas, vertybes ir elgesį.

SPORTAS KAIP SOCIALINĖS TAPATYBĖS KONSTRAVIMO ĮRANKIS

Sportas svečioje šalyje gyvenantiems asmenims yra vienas iš būdų išlaikyti transnacionalinius ryšius su „namais“ (Fletcher 2015), puoselėti daugiabinę tapatybę ir kaupti socialinį kapitalą. Emigracijoje gyvenantiems asmenims jis gali veikti ir kaip saugi saviraiškos erdvė, leidžianti kultivuoti savo tapatybę ir pasislėpti nuo nemalonių žvilgsnių (Haq 2021). Nors sportas migracijos kontekste dažnai suvokiamas kaip efektyvus būdas mokytis priimančios šalies kalbos, rasti draugų iš kitų kultūrų ir sugriauti kultūrinius barjerus (Zacheus 2010), kriketas šias funkcijas atliepia tik iš dalies. Kadangi Europoje kriketą dažniausiai žaidžia Indijos ir kitų Azijos šalių gyventojai, jie dažnai lieka užsidarę mažuose socialiniuose burbuluose. Kultūriniai mainai vyksta, tačiau daugiausia tarp viena kitai artimų kultūrų: Indijos, Pakistano, Bangladešo ir kitų.

Tyrimai rodo, kad dalis imigrantų atvyksta į naują kultūrą su tam tikrais lūkesčiais dėl savo įsitraukimo į sportines veiklas (Tirone ir kt. 2010). Šiuos lūkesčius dažnai lydi nusivylimas supratus, kad naujoje šalyje įsitraukti į vietinę sporto sistemą nėra taip paprasta. Dėl šios priežasties imigrantai neretai kliaujasi savo etnine bendruomene, kurioje randa jiems pažįstamą sporto kultūrą. Visgi užsidarymas savo etnine grupe paremto sporto lauke

neskatina akulturacijos ir nemažina segregacijos. Reikia pažymėti, kad sportas sukuria imigrantams „priklausymo“ jausmą (Spaaij 2015), o kartu ir emocinį ryšį su konkrečiu sporto bendruomene. Taip sportas tampa socialinės tapatybės kūrimo pagrindu (Tajfel, Turner 1986). Sportuojantis asmuo ima suvokti save per ryšį su kitais sportuojančiais, kas didina ne tik jo socialinį kapitalą, bet ir padeda atrasti bendrystę su kitais imigrantais. Šis ryšys ypač stiprus komandinėse sporto šakose, kur nuolat sportuojama su tais pačiais asmenimis, varžomasi su kitomis komandomis ir taip puoselėjama to sporto bendruomenė.

Net ir Vakarų visuomenėse sportas vis dar dažnai laikomas išskirtinai vyrų sritimi (Broch 2016). Moterų sportas sulaukia mažiau dėmesio, o jų įsitraukimas į įvairias sportines veiklas taip pat yra gerokai mažesnis. Tai ypač ryšku Azijos šalyse, kur moterų subordinacija yra akivaizdesnė. Būtent todėl tarp sportu užsiimančių imigrantų iš trečiųjų šalių dauguma bus jauni vyrai. Negana to, hegemoninis vyriškumo diskursas skirsto sporto šakas į vyriškas, moteriškas ir neutralias, kas taip pat prisideda prie to, kiek vyrai ir moterys nori dalyvauti tam tikrose sporto veiklose (Sobal, Milgrim 2019).

Kultūrinio vyriškumo kontekste imigrantų vyriškumas dažnai yra marginalizuojamas (Connell 1995). Sportas imigrantams leidžia perkonstruoti savo vyriškumą ir siekti dominuojančios pozicijos tam tikroje sporto šakoje. R. W. Connel (1995) manymu, vyriškumas priklauso nuo santykio, kuriame jis skleidžiasi. Imigrantų vyriškumas bendrame visuomenės kontekste gali būti marginalizuotas, tačiau uždarose socialinėse erdvėse jis gali turėti ir hegemoninių bruožų.

Studijuoti į kitą šalį atvykę asmenys patiria dvigubą stresą – tiek akademinį, tiek akulturacijos: jiems tenka ne tik integruotis į nepažįstamą kultūrą, bet ir mokytis. Aktyvus įsitraukimas į sportines veiklas su kitais imigrantais mažina streso lygį ir sukuria kultūrinę komforto zoną (Lee ir kt. 2019). Visgi tai lemia ganėtinai žemą akulturacijos lygį (Kim ir kt., 2016), nes imigrantai bendrauja išskirtinai tik su savo kultūros atstovais ir naudoja savo gimtąją kalbą.

Imigrantų iš Indijos ir kitų Azijos šalių bendruomenėms būdinga, kad jos nesidomi primančioje šalyje dominuojančiomis sporto šakomis ir verčiau renkasi kriketą (Barrett 2019). Tai rodo ryškią sporto socializacijos įtaką, kai kriketas tampa tautinės tapatybės dalimi, kurią norima puoselėti ir už gimtosios šalies sienų. Kriketas jungia imigrantus iš skirtingų Azijos šalių ir leidžia puoselėti šiuo sportu grindžiamą socialinę tapatybę. Kultūriniai, religiniai, regioniniai ar lingvistiniai šalių skirtumai tampa antraeiliais – svarbiausia galimybė žaisti, varžytis ir patirti pergales jausmą. Nemažiau svarbu ir tai, jog imigrantai iš Azijos yra „matoma mažuma“, o tai stiprina jų norą burtis į etniniu pagrindu veikiančias bendruomenes.

Reikėtų pažymėti, jog ne visi į Lietuvą ar Europą atvykę Indijos ar Pakistano gyventojai užsiima koku nors sportu, įskaitant ir kriketą. Norą sportuoti ir ilgą laiką užsiimti kokia nors sporto šaka lemia asmens sportinio kapitalo lygis – fiziologinių, socialinių ir psichologinių savybių bei kompetencijų visuma (Rowe 2015). Nors N. F. Rowe teigia, kad du asmenys su tokiu pačiu sportinio kapitalo kiekiu turėtų būti vienodai įsitraukę į sportą, visgi K. Hylton ir J. Long (2024) atliktas tyrimas ne visiškai sutinka su tokiu griežtu skirstymu. Imigrantai gali rinktis žaisti kriketą neformaliai arba išvis jo nežaisti dėl įvairiausių priežasčių, nors ir pasižymėdami aukštu sportinio kapitalo lygiu. N. F. Rowe (2015) pastebi, jog sportinis kapitalo pasiskirstymas priklauso ne tik nuo geografinės vietos, bet ir nuo šalies, regiono bei įvairių visuomenėje egzistuojančių grupių, kurioms būdinga skirtinga to kapitalo koncentracija. Dėl šios priežasties imigrantai rečiau užsiima sportinėmis veiklomis nei vietiniai gyventojai (Zacheus 2010), ypač, jei toje bendruomenėje, iš kurios asmuo kilęs, sportas neužėmė reikšmingos vietos. Kita vertus, kriketas daugeliui imigrantų gali būti vienintelis būdas naujoje

visuomenėje įsitraukti į bendruomenę, todėl net ir neturėdami didelio sportinio kapitalo, jie vis tiek gali rodyti norą prisijungti prie žaidžiančiųjų ir taip kultivuoti socialinę tapatybę.

METODOLOGIJA

Siekiant atskleisti Indijos vyrų gyvenimo Lietuvoje patirtis bei tai, kaip kriketas padeda konstruoti daugybines tapatybes, šiame darbe atlikti 10 pusiau struktūruotų interviu. Tiriamųjų buvo klausama apie kriketo reikšmę jų gyvenime iki atvykimo į Lietuvą, integracijos iššūkius, bendruomenės svarbą, kriketo situaciją Lietuvoje ir sporto įtaką jų tapatybės konstravimui. Kadangi pasirinkta tirti grupė ganėtinai homogeniška (kriketą žaidžiantys indai, gyvenantys didžiuosiuose Lietuvos miestuose ir turintys arba siekiantys aukštojo išsilavinimo), tyrimo dalyvių pasakojimuose išryškėjo panašios temos, todėl kokybinio tyrimo imtis vertinama kaip pasiekusi duomenų prisodrinimą.

Atrenkant tyrimo dalyvius buvo taikoma tikslinė atranka. Tyrime dalyvauti buvo atrinkti Lietuvoje gyvenantys ir reguliariai kriketą žaidžiantys Indijos piliečiai, neatsižvelgiant į jų ankstesnę patirtį šioje sporto šakoje ar profesionalumo lygį. Tyrimo dalyvių ieškota Lietuvos kriketo klubų socialinių tinklų „Facebook“ ir „Instagram“ paskyrose. Dalis dalyvių buvo atrinkti sniego gniūžtės principu. Interviu atlikti 2025 m. rugsėjo–spalio mėnesiais ir vidutiniškai truko nuo 30 iki 50 min. Interviu buvo atliekami gavus žodinį arba rašytinį dalyvių sutikimą.

Su tiriamaisiais buvo bendraujama anglų kalba, interviu įrašyti, transkribuoti ir vėliau sukoduoti rankiniu būdu. Iš pradžių atliktas aprašomasis kodavimas, išskiriant pagrindines interviu metu pasikartojančias temas (kriketo reikšmė tiriamųjų gyvenime, transnacionalinių ryšių konstravimas, patirtys žaidžiant kriketą Lietuvoje, išgyvenimo strategijos ir pan.). Vėliau šie kodai buvo grupuojami į kategorijas ir subkategorijas, leidusias palyginti jas tarpusavyje, analizuoti ir pateikti apibendrinimus.

Tyrimo dalyvių amžius svyravo nuo 19 iki 33 metų, o amžiaus vidurkis siekė 25,5 metų. Visi tyrimo dalyviai – esami arba buvę Lietuvos aukštųjų mokyklų technologinių specialybių studentai. 4 dalyviai interviu atlikimo metu tik studijavo, 2 – dirbo ir studijavo, 4 – buvo baigę studijas ir dirbo. 4 informantai buvo iš Vilniaus, 6 – iš Kauno. Didžioji dalis informantų buvo kilę iš Tamil Nadu valstijos. Lietuvoje tiriamieji gyvena nuo vienerių iki septynerių metų.

Siekiant apsaugoti tyrimo dalyvių tapatybę, straipsnyje jų vardai pakeisti, o kitos juos identifiukuoti galinčios detalės sąmoningai praleistos, taip užtikrinant jų anonimiškumą.

Tiriamųjų lentelė

Pseudonimas	Amžius	Metai Lietuvoje	Veikla	Gyvenamoji vieta
Amir	28	3	Dirba	Vilnius
Rohan	28	7	Dirba	Vilnius
Kabir	28	6	Dirba	Vilnius
Zahir	19	2	Studijuoja	Kaunas
Deepak	22	4	Studijuoja ir dirba	Kaunas
Manish	22	1	Studijuoja	Kaunas
Rahul	25	2	Studijuoja	Kaunas
Vishnu	33	1	Studijuoja ir dirba	Kaunas
Arman	23	1	Studijuoja	Kaunas
Brahma	28	5	Dirba	Vilnius

RYŠIŲ SU NAMAIS IR INDIJOS KULTŪRA IŠLAIKYMAS

Tyrimas atskleidė, kad indus į Lietuvą dažniausiai atveda pragmatiniai motyvai – žemesnės nei Vakarų Europoje studijų kainos ir pigesnis pragyvenimas. Kadangi visi tiriamieji aktyviai žaidžia kriketą, dalis jų, prieš nusprenddami studijuoti Lietuvoje, domėjosi, kokia šalies kriketo situacija.

Kai ieškojau magistrantūros programos, rinkausi iš tų šalių, kuriose kriketas dar būtų pradinės stadijos. Kadangi Indijoje treniravau vaikus, tikėjaisi, kad čia galėsiu lengviau atrasti būdų, kaip būti naudingų, nei tose šalyse, kur kriketas jau išvystytas (Vishnu, 33).

Tiriamieji tvirtino kiekvienais metais bent po kartą vykstantys aplankyti giminaičių ir susitikti su draugais. Tėvų reikšmę indų gyvenime rodo ir tai, kad dalis jų su tėvais susiskambina kiekvieną vakarą ar bent keletą kartų per savaitę. Migracija apima ne tik tuos, kurie išvyksta, bet ir tuos, kurie lieka (Falicov 2005). Taigi transnacionaliniai ryšiai šiuo atveju yra emociniai, nes abi pusės viena kitos ilgisi ir dalijasi savo gyvenimo skirtingose šalyse patirtimis.

Vienoje šalyje gyvendamas, bet į kitą šalį nuolat grįždamas ir palaikydamas ryšius su joje paliktais artimaisiais ir draugais, emigrantas tampa transnacionalinės bendruomenės nariu (Bruneau 2010). Tai, kad tyrimo dalyviai geba kasmet grįžti namo, rodo juos esant ekonomiškai privilegijuota grupe. Galėjimas grįžti yra ir tam tikras gyvenimo kokybės indikatorius (O'Flaherty ir kt. 2007). Kadangi dauguma tiriamųjų Lietuvoje gyvena neilgai, jų ryšys su namuose likusiais žmonėmis ganėtinai glaudus, o tai paaiškina aktyvius jų transnacionalinius ryšius.

Visgi transnacionalizmas apima ne tik socialinius migranto gyvenimo aspektus, bet ir kultūrinius. Tiriamieji Lietuvoje gamina indišką maistą, švenčia indiškas šventes, praktikuoja religinius ritualus – taigi kultivuoja indišką tapatybę gyvendami kitoje šalyje. Tiriamųjų indiškos tapatybės raiška yra nevienoda – vieniems ji stipresnė nei kitiems. Įvairios indų bendruomenės susibūrimo vietos tampa transnacionaliniais socialiniais laukais, jungiančiais juos su tėvyne ir jų transnacionaline tapatybe (AlMasarweh 2022).

Kriketas informantų gyvenime taip pat tampa viena iš transnacionalinės tapatybės raiškos formų. Tiriamieji nurodė, kad jie ne tik žaidžia kriketą, bet ir kartu žiūri rungtynių transliacijas, aptarinėja rezultatus, seka kriketo naujienas ir domisi savo šalies kriketo sporto asmenybėmis.

„Namų“ sąvoką tyrėjai apibūdina pagal keturias dimensijas: fizinę, socialinę, individualią ir laikinąją (Kreuzer ir kt. 2017). Siekiant apibūdinti kriketo reikšmę tiriamųjų gyvenime, verta pasitelkti individualią santykio su „namais“ dimensiją, kuri pagrįsta emociniais ryšiais su gimtąją šalimi. Kriketas tiriamiesiems tampa saviraiškos ir išsipildymo priemone, todėl natūralu, jog norima užsiimti šiuo sportu ir išvykus į kitą šalį. M. Kreuzer ir kt. (2017) manymu, imigrantams kyla nostalgiški jausmai ir prisiminimai, todėl kultūrinės gimtosios šalies patirtys jiems tampa svarbesnės nei naujosios šalies.

KRIKETO AUGIMAS LIETUVOJE: NUO PRASTOS INFRASTRUKTŪROS IKI KLUBŲ KŪRIMO

Dauguma tiriamųjų pripažino, kad į kriketą buvo socializuoti nuo vaikystės – šį žaidimą mėgo jų tėvai, giminaičiai ir aplinkiniai. Tiesa, kai kurie kriketą iki atvykimo į Lietuvą žaidė sistemingai, kiti buvo šiek tiek mažiau įsitraukę. Natūralu, jog pirmieji vos atvykę patys aktyviai ieškojo galimybių susiburti su kitais kriketo mėgėjais, o antruosius į kriketą įtraukė studijų draugai ir kiti pažįstami. Ankstyvoji socializacija veikia kaip „antroji prigimtis“, kuri formuoja individo ir grupės „habitus“ bei lemia asmens įsitraukimą į sportą jau būnant suaugusiu (Green ir kt. 2023).

Kiek pastebėjau, žmonės čia užsiima plaukimu, eina pasivaikščioti, bėgioja, lanko sporto salę. Mano šalyje turbūt 90 proc. vaikų ir jaunosios kartos žaidžia kriketą. Retai sutiksi ką nors, kas vaikšto į salę ar eina pabėgioti. Į kriketą lengva įsitraukti, tave visur priims pažaisti (Rahul, 25).

Ilgiau Lietuvoje gyvenantys indai teigė, kad pradžioje čia niekas kriketo nežaidė. Vėliau kai kurie asmenys pradėjo kurti komandas, atsirado socialinių tinklų paskyros ir taip į žaidimą įsitraukė daugiau migrantų. Nors kriketą Lietuvoje galima laikyti vis dar esant pradinės stadijos, situacija sparčiai keičiasi. Kai kurie tiriamieji pasakojo buvę nustebinti, kai atvykę pamatė, kiek imigrantų šiuo metu čia žaidžia kriketą. Pastaraisiais metais tiek Kaune, tiek Vilniuje susibūrė po kelias kriketo komandas. Didžioji dalis komandų žaidėjų yra iš Indijos, tačiau taip pat pasitaiko žaidėjų iš Bangladešo, Pakistano ir Šri Lankos bei atsitiktinių užklydėlių iš įvairių Europos šalių. Tiesa, visi tiriamieji pabrėžė, kad mielai priimtų į komandas ir lietuvius, integruojant juos į savo bendruomenę.

Kriketą žaidžiančius indus Lietuvoje galima suskirstyti į tris grupes: 1) mėgėjai, į kriketą žiūrintys kaip į neįpareigojantį laisvalaikio užsiėmimą ir neskiriantys jam didelės reikšmės savo gyvenime; 2) lyderiai, komandų kapitonai, pažengę žaidėjai, stipriai identifikuojantys save su sportu ir pasižymintys atleistiška tapatybe, Vilniuje ir Kaune veikiančių kriketo komandų nariai; 3) vizionieriai – kriketo klubų ir juridinių organų kūrėjai, organizatoriai, bendruomenės lyderiai, treneriai. Visi tiriamieji gyvendami Indijoje žaidė kriketą: kai kurie tik su draugais, kiti – mokyklos, universiteto ar vietiniu lygiu. Vienas informantas Indijoje taip pat treniravo vaikus.

Namuose kriketas man buvo viskas. Kai vedžiau, pasakiau žmonai, kad šeštadieniai ir sekmadieniai man, pirmiausia, skirti kriketui ir tik po to galėsime kažką veikti kartu. Paklausiau jos, ar jai taip tinka, ji sutiko, taip ir susituokėme. Man nelabai sekasi bendrauti su žmonėmis, kriketas man yra vienintelis būdas sukurti ryšį su kitais (Vishnu, 33).

Vienas tyrimo dalyvis pasakojo, kad bando įregistruoti kriketo tarybą, tačiau šis procesas nėra lengvas. Pirmiausia aktyvūs kriketininkai kreipėsi į miestų savivaldybes dėl leidimo rinktis tam tikrose vietose, tačiau komunikacija buvo sudėtinga, nes tarnautojai nekalbėjo anglų kalba. Lengviau sekėsi bendrauti tik su Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos darbuotojais.

Kai atvykau, kriketą čia žaidė mažai žmonių. Nebuvo jokios komandos, žmonės tiesiog susirinkdavo ir žaisdavo savo malonumui. Paleidome kelias kampanijas socialiniuose tinkluose, susisiekiame su Lietuvos sporto ministerija ir universitetais. Dabar kriketą žaidžia jau gerokai daugiau žmonių (Brahma, 28).

J. Janssens ir P. Verweel (2014) Nyderlanduose atliktas tyrimas rodo, kad etniniu pagrindu grįstuose sporto klubuose migrantai praleidžia daugiau laiko nei tuose, kuriuose dominuoja vietiniai žaidėjai. Taip yra todėl, kad šie klubai peržengia tradicinių klubų ribas ir leidžia migrantams kultivuoti savo tapatybę. Kriketininkų bendruomenė veikia ir kaip tam tikras saugumo tinklas: ilgiau gyvenantys žaidėjai gali pasidalyti savo patirtimi ir patarimais, taip palengvindami integraciją neseniai atvykusiems asmenims.

Vis dėlto kriketą žaidžiantys indai nėra itin vieningi. Lietuvoje išsiskyrė dvi skirtingos grupės, kurios bandė steigti kriketo federacijas ir perimti šalies kriketo vystymąsi į savo rankas. Tiriamųjų teigimu, taip įvyko dėl tam tikrų nesutarimų ir paskirų asmenų egoizmo. Kokie tie nesutarimai ir kodėl nepavyko sutarti dėl vieno juridinio asmens steigimo, tiriamieji detalizuoti nenorėjo, tačiau tvirtino, jog šiuo metu viena iš tų federacijų oficialiai išregistruota.

Ne mažiau iššūkių nei federacijos steigimas kelia ir oficialios kriketo aikštės nebuvimas. Tyrimo dalyviai įvardijo, kad žaisdami viešose vietose dažnai sulaukia dėmesio. Vieni žmonės pakalbina juos, pasidomi kriketu, leidžia savo vaikams pabandyti smūgiuoti lazda, tačiau yra tokių, kurie būna nepatenkinti, kaltina žaidėjus gadinant žolę. Pasitaikė atvejų, kai vietiniai gyventojai be jokio pagrindo iškvietė jiems policiją.

Atvykdavo ne tik policija, bet ir savivaldybės darbuotojai. Jie sėdėdavo šalia mūsų, stebėdavo, ką mes čia veikiam ir galiausiai sakydavo: „Jūs čia nieko blogo nedarot, galit toliau žaisti“. Taigi viešasis sektorius labai mus palaiko (Rohan, 28).

Tyrime dalyvavę kriketininkai pasakojo tokių situacijų nesureikšminantys. Kaip pagrindinį būdą išspręsti šią padidėjusio dėmesio problemą jie įvardijo kriketui pritaikytos aikštės įrengimą, kuri leistų jiems legaliai žaisti ir padėtų išvengti nemalonių situacijų. Tokias aikštes turi visų aplinkinių šalių kriketo bendruomenės, jose vyksta ne tik treniruotės, bet ir tarptautiniai turnyrai. Be to, tai yra svarbios indų ir kitų Pietų Azijos gyventojų susitikimo vietos.

Dalis tyrimo dalyvių pasakojo dalyvavę turnyruose su Latvijos, Estijos, Ukrainos, Lenkijos ir kitų šalių komandomis. Į vietinį kriketo klubą Vilniuje ar Kaune priimami visi, kas tik nori žaisti, tačiau į tarptautinius turnyrus jau suburiama komanda iš geriausių žaidėjų. Kai kurie kriketininkai pripažįsta, kad atstovauti Lietuvai ir žaisti su lietuviška uniforma gal ir šiek tiek keista, bet visi pabrėžia, jog Lietuva jiems yra „antrieji namai“ ir pripažįsta, jog Indijoje tokios galimybės jie niekada neturėtų dėl didžiulės konkurencijos šiame sporte.

Žinau, kad Lietuva nėra mano gimtoji šalis, tačiau tai antrieji mano namai. Kol čia esu, stengiuosi pasinaudoti šia galimybe (Kabir, 28).

Kaip vieną iš pagrindinių problemų, stabdančių kriketo plėtrą Lietuvoje, pašnekovai išskiria finansų trūkumą. Keliones į turnyrus užsienyje ir kriketo įrangą žaidėjai apmoka iš savo lėšų. Kadangi nemaža dalis kriketą žaidžiančių imigrantų studijuoja arba dar tik kopina karjeros laiptais, ne visi gali sau leisti investuoti į sportą. Be to, dėl kriketo aikščių nebuvimo Lietuvoje tyrimo dalyviai pasakojo negalintys Lietuvoje rengti tarptautinių turnyrų. Visgi jau kuriami planai išsinuomoti žemės plotą ir įsirengti tinkamą aikštę.

Tarp Baltijos šalių kriketas labiausiai pažengęs Estijoje, Latvija užima vidurinę poziciją, o Lietuvoje situacija prasčiausia. Tiriamųjų manymu, kriketas Estijoje ir Latvijoje pradėtas žaisti anksčiau nei Lietuvoje, o tai ir lėmė šį skirtumą. Estijoje nemažą indėlį į kriketo augimą įnešė australų bendruomenė.

Estai priklauso Tarptautinei kriketo tarybai. Jie reguliariai žaidžia su geriausiomis Europos komandomis. Palyginti su jais, esame visiškai mėgėjai. Nei mes normalių trenerių turim, nei treniruočių. Pasitreniravome kelis mėnesius, nuvažiavome į turnyrą pas juos ir mums ten išspardė užpakalius (Amir, 28).

Šis motyvas – kad kriketo lygis ir infrastruktūra Lietuvoje smarkiai atsilieka nuo kitų Europos šalių – išryškėjo kalbant su didžiąja dalimi tyrimo dalyvių. Visgi šią situaciją jie vertina kaip laikiną kliūtį ir tikisi, jog ilgainiui kriketas populiarės ir situacija gerės. Tyrimo dalyviai kriketo paplitimą Lietuvoje lygina su tomis šalimis, kurių turnyruose yra žaidę. Tai rodo ganėtinai adekvatų situacijos matymą – Lietuva nelyginama su Indija, kur kriketas yra nacionalinis sportas su gilomis tradicijomis, o mūsų nagrinėjamos problemos neegzistuoja.

„KIEKVIENAS INDAS KAIP ATVERSTA KNYGA“: DAUGYBINĖS TAPATYBĖS KONSTRAVIMAS IR KULTŪRINIAI SKIRTUMAI

Tyrimas atskleidė, kad indams būdinga daugybinė tapatybė, kurioje susipina įvairios jų išgyvenamos tapatybės. Pasak B. Scheuringer (2016), daugybinę tapatybę lemia asmens socialiniai vaidmenys, amžius, lytis, grupės, kurioms jis priklauso, socialinė aplinka ir kiti veiksniai. Kriketas indams yra nacionalinės tapatybės konstravimo įrankis, o kartu ir pasididžiavimo šaltinis. Tuo pat metu indai išgyvena ir kitas tapatybes, pagrįstas priklausymu tam tikrai valstijai, Azijos regionui ir imigrantus priimančios šalies bendruomenei. Ne visi Lietuvoje gyvenantys indai gali susikalbėti tarpusavyje, nes kalba skirtingomis kalbomis. Taigi, kriketininkai, gyvendami svečioje šalyje, turi galimybę į savo tautiečius pažvelgti kitu kampu ir sužinoti kažką naujo apie kitose Indijos valstijose vyraujančias tradicijas.

Kai sutinku ką nors iš Lietuvos, tiksliai žinau, kokia kalba tas žmogus šneka, kokia jo kultūra ir kitus dalykus. Kai sutinku indą, kiekvienas iš jų kaip atversta knyga – jis gali būti visiškai iš kitos šalies dalies, kalbėti kita kalba ir praktikuoti visiškai skirtingas tradicijas (Zahir, 19).

Tai, kad kitas asmuo yra iš Indijos, savaime nereiškia, jog su juo iškart užsimegs bendrystė. Tiriamieji pasakoja, kad su indais iš kitų valstijų nejaučia tokio ryšio, kaip su kilusiais iš tos pačios Indijos dalies ir kalbančiais ta pačia kalba. Indijoje vartojama apie 300–400 kalbų, priklausančių penkioms kalbų grupėms. Vis dėlto tokia kalbinė įvairovė gali būti skaldanti, marginalizuojanti ir dezintegruojanti, kai tam tikros kalbos dominuoja kitų kalbų atžvilgiu (Mohanty 2010). Šis procesas prasiskverbia ir į kasdienes indų patirtis, kai dėl kalbinių skirtumų nerandama bendrystės su kitais asmenimis iš gimtosios šalies.

Į šalį atvykusiems imigrantams kriketas veikia kaip socialinių ryšių kūrimo ir socialinės tapatybės konstravimo priemonė. Imigrantai dažnai susiduria su socialine izoliacija, išgyvena vienišumo jausmą, todėl sportinė veikla jiems leidžia rasti bendruomenę ir pasijusti tam tikros socialinės grupės dalimi bei kartu sumažinti socialinės izoliacijos pasekmes (Marinucci, Riva 2020).

Vos atvykęs, nieko čia nepažinojau. Atvykau visiškai vienas į man visiškai naują vietą. Net mano kambarykai, nors ir iš Indijos, nekalbėjo mano gimtąja kalba, todėl buvo man visai svetimi. Draugų susiradau žaisdamas kriketą, dauguma jų ne tik buvo iš tos pačios valstijos, bet ir kalbėjo mano kalba (Amir, 28).

Kriketas man sukuria sąlygas pabendrauti su kitais žmonėmis ir integruotis tiek į savo šalies piliečių grupę, tiek į kaimyninių šalių. Tai tam tikras pabėgimo mechanizmas nuo mano įprastinio gyvenimo (Arman, 23).

Sporto svarbą migrantų integracijai pripažįsta ir Europos Sąjungos institucijos: „Sportas gali padėti į visuomenę integruotis migrantams bei kitakilmiams ir plėtoti kultūrų dialogą“ (Europos Bendrijų komisija 2007). Taigi sportas nėra vien tik laisvalaikio užsiėmimas, bet ir svarbus savo tapatybės bei bendruomenės jausmo kūrimo įrankis. Tyrimo dalyviai pripažįsta, kad užmegzti ryšį su lietuviais sudėtinga – vos vienas kitas teigė turintis draugų lietuvių. Dauguma socialinių kontaktų su lietuviais apsiriboja bendravimu darbe ar universitete, o kai kurie išvis neturi jokių ryšių su vietiniais. Kadangi kriketo lietuviai nežaidžia, sportas netampa tuo lauku, kuriame imigrantai galėtų praplėsti savo socialinius ryšius ir susipažinti su vietine bendruomene.

Sportas daliai imigrantų yra socialinės ir asmeninės savivertės konstravimo pagrindas, o kartu ir kultūrinė erdvė, kurioje žaidėjų įgūdžiai ir pasiekimai pripažįstami jų draugų, artimųjų bei visuomenės (Müller, Mutz 2019). Kadangi imigrantai yra marginalizuojama grupė ir atvykę

į Lietuvą išgyvena socialinę izoliaciją, sportas leidžia jiems susikurti naują tapatybę ir palaikyti pozityvų savęs įvaizdį.

Emigrantai patiria stresą, palikdami savo šalį ir pradėdami gyvenimą naujoje vietoje, o neigiamos priimančios visuomenės nuostatos dar labiau sustiprina jų socialinę izoliaciją. R. D. Putnam (2000) išskiria jungiantįjį (ang. *bonding*) ir tiltinį (ang. *bridging*) socialinį kapitalą. Pirmasis apibrėžia homogeniškų grupių socialinį kapitalą, kuris suteikia tos grupės nariams socialinę ir psichologinę paramą. Šiuo atveju kriketą žaidžiančių imigrantų tarpusavio ryšiai pasižymi jungiančiuoju socialiniu kapitalu. Tiltinis, arba į išorę nukreiptas, socialinis kapitalas jau apima ryšius, kurie išeina už grupės ribų. Anot R. D. Putnam (2000), siekiant integruotis į visuomenę, jungiantis kapitalas yra gerokai svarbesnis. Visgi dauguma socialinių grupių paprastai pasižymi tiek viena, tiek kita socialinio kapitalo forma, ir jos abi svarbios tų grupių išgyvenimui.

Imigracijos keliama iššūkiu dažnai lemia, kad į naują šalį atvykę asmenys tampa priklausomi nuo etniškumu pagrįstų socialinių ryšių. Visgi tokie ryšiai dažnu atveju tampa būtinybe ir nebūtinai natūraliai kyla iš paties individo. Kaip pastebi N. Gill ir P. Bialski (2011), aukštesnį socioekonominį statusą turintys migrantai vengia žemesnį statusą turinčių tautiečių. Panašias tendencijas galima pastebėti ir tarp tyrime dalyvavusių indų – tie, kurie sėkmingiau integrovosi į Lietuvą ir mato prasmę kuo labiau pritapti, kritiškai atsiliepia apie tuos, kurie stokoja integracinių įgūdžių. Nors pradžioje visi imigrantai kliaujasi etniniais ryšiais, vėliau bendri pomėgiai, panašios karjeros trajektorijos, išsilavinimas ir panašios ambicijos lemia naujų ryšių atsiradimą (Ryan 2011). Kadangi indai yra „matoma mažuma“, net ir ilgiau Lietuvoje gyvenantys imigrantai vis tiek išlieka labiau priklausomi nuo etninių ryšių, o jų socialiniame rate dominuoja jų gimtosios šalies piliečiai.

IŠVADOS

Nors indai dėl kalbinių, religinių ir kultūrinių skirtumų nėra homogeniška tauta, migracijos patirtys šiuos skirtumus sušvelnina. Kadangi visi tyrime dalyvavę indai Lietuvoje gyvena palyginti neseniai, jie išlaiko transnacionalinius ryšius su savo gimtąja šalimi. Didelę reikšmę jų gyvenimuose vaidina tėvai, kurių nuomonė dažnai lemia studijų ir karjeros pasirinkimus.

Kriketas tampa vienu iš simbolinių ryšių, leidžiančių Indijos imigrantams kultivuoti daugybinę tapatybę, kurioje susipina jų nacionalinė, regioninė ir priimančiosios šalies tapatybės. Tyrimas atskleidė skirtingą informantų santykį su kriketu: vieniems tai tik laisvalaikio pramoga, kitiems – svarbi jų tapatybės dalis. Kadangi kriketas Lietuvoje žengia dar tik pirmuosius žingsnius, dalis tiriamųjų buria komandas, ieško rėmėjų, komunikuoja su institucijomis, taip užimdami bendruomenės lyderių vietą. Kriketo klubai veikia kaip tam tikra saugi erdvė, leidžianti pabėgti nuo buvimo „kitu“ naujoje visuomenėje. Tuo pat metu kriketo bendruomenė funkcionuoja ir kaip saugumo tinklas, kuriame dalijamasi patirtimi ir kasdienėmis išgyvenimo taktikomis. Dalis tiriamųjų neslepia emigracijoje patiriantys socialinę izoliaciją, todėl kriketas jiems tampa kaip pabėgimo mechanizmas, leidžiantis rasti savo vietą grupėje ir sutikti žmonių iš savo gimtosios šalies.

Labiau patyrę kriketininkai yra atstovavę Lietuvai tarptautiniuose turnyruose. Pripažįstama, kad Indijoje, kur egzistuoja itin didelė konkurencija, tokios galimybės jie niekada neturėtų. Tiriamųjų pasakojimai atskleidžia, kad dalis jų Lietuvą mato kaip naujuosius savo namus ir siekia integruotis į visuomenę. Visgi daugumos indų socialiniai ryšiai su vietiniais ganėtinai fragmentiški – apsiribojantys bendravimu darbe arba universitete. Kadangi kriketą Lietuvoje žaidžia daugiausia indai ir pavieniai asmenys iš kitų Azijos šalių, šis sportas išlieka ganėtinai izoliuotas platesniame visuomenės kontekste.

Vienas pagrindinių atlikto tyrimo ribotumų – imties homogeniškumas. Į Lietuvą dauguma indų atvyksta studijuoti, todėl jų demografinės charakteristikos ir karjeros trajektorijos yra gana panašios. Kriketo klubai šiuo metu veikia tik Kaune ir Vilniuje, o moterų kriketo klubų Lietuvoje taip pat nėra. Viena vertus, toks imties homogeniškumas gali lemti ribotą apibendrinamumą platesnei imigrantų populiacijai, tačiau, kita vertus, – kriketu užsiimantys mėgėjai Lietuvoje patys yra gana homogeniška grupė. Tyrime sąmoningai pasirinkta tirti indų kriketo žaidėjus, nes kitų tautybių kriketininkų Lietuvoje yra nedaug, todėl būtų sudėtinga atlikti korektišką šių nelygiaverčių grupių palyginimą. Visgi toks palyginimas ateityje galėtų atverti naujų perspektyvų ir papildyti tyrimo lauką naujomis įžvalgomis. Nors pasirinktas kokybinis tyrimo metodas leidžia atskleisti, kaip indai konstruoja daugiabinę tapatybę, ateityje būtų tikslinga atlikti dalyvaujantį stebėjimą, kuris leistų iš šalies stebėti kriketo bendruomenės gyvenimą ir jos dinamiką.

Gauta 2026 01 06

Priimta 2026 04 23

Literatūra

- Alba, R.; Foner, N. 2015. *Strangers No More: Immigration and the Challenges of Integration in North America and Western Europe*. Princeton: Princeton University Press.
- AlMasarweh, L. I. 2022. 'Religious Fields and Subfields: Transnational Connections, Identities, and Reactive Transnationalism', *Religions* 13(6): 478. Available at: <https://doi.org/10.3390/rel13060478>
- Barrett, M. 2019. 'If You Build it, They will Stay: The Development of Public Cricket Provision as a Construction of Social Citizenship', *Sport in Society* 22(6): 1062–1081. Available at: <https://doi.org/10.1080/17430437.2019.1565390>
- Basch, L.; Schiller, N. G.; Blanc-Szanton, C. 1994. *Nations Unbound: Transnational Projects, Postcolonial Predicaments and Deterritorialized Nation-States*. Amsterdam: Overseas Publishers.
- Behtoui, A. 2019. 'Constructions of Self-identification: Children of Immigrants in Sweden', *Identities* 28(3): 341–360. Available at: <https://doi.org/10.1080/1070289X.2019.1658396>
- Broch, T. B. 2016. 'Intersections of Gender and National Identity in Sport: A Cultural Sociological Overview', *Sociology Compass* 10: 567–579. Available at: <https://doi.org/10.1111/soc4.12385>
- Bruneau, M. 2010. 'Diasporas, Transnational Spaces and Communities', in *Diaspora and Transnationalism*, eds. R. Bauböck and T. Faist. Amsterdam: Amsterdam University Press, 35–49.
- Colic-Peisker, V.; Walker, I. 2003. 'Human Capital, Acculturation and Social Identity: Bosnian Refugees in Australia', *Journal of Community & Applied Social Psychology* 13(5): 337–360. Available at: <https://doi.org/10.1002/casp.743>
- Connell, R. W. 1995. *Masculinities*. Berkeley: University of California Press.
- Čiubrinskas, V. 2014. *Transnacionalizmas ir išjudintas identitetas: etninės „šaknys“ ir kosmopolitizmas migracijoje*. Kaunas: Vytauto Didžiojo universitetas.
- Das, S. K.; Borah, A. C.; Mallick, S. 2024. 'Playing Cricket: India's Soft Power, Nation Branding and Future Prospects', *India Quarterly* 80(2): 269–282. Available at: <https://doi.org/10.1177/09749284241241600>
- Devan, P. 2012. 'Cricket and the Global Indian Identity', *Sport in Society* 15(10): 1413–1425. Available at: <https://doi.org/10.1080/17430437.2012.744210>
- Europos Bendrijų komisija. 2007. *Baltoji knyga*. Prieiga per internetą: <https://eur-lex.europa.eu>
- Falicov, C. J. 2005. 'Emotional Transnationalism and Family Identities', *Family Process* 44(4): 399–406. Available at: <https://doi.org/10.1111/j.1545-5300.2005.00068.x>
- Fletcher, T. 2015. 'Cricket, Migration and Diasporic Communities', *Identities* 22(2): 141–153. Available at: <https://doi.org/10.1080/1070289X.2014.901222>
- Froehlich, L.; Brokjøb, L. G.; Nikitin, J.; Martiny, S. E. 2023. 'Integration or Isolation: Social Identity Threat Relates to Immigrant Students' Sense of Belonging and Social Approach Motivation in the Academic Context', *Journal of Social Issues* 79(1): 264–290. Available at: <https://doi.org/10.1111/josi.12548>
- Gill, N.; Bialski, P. 2011. 'New Friends in New Places: Network Formation During the Migration Process Among Poles in the UK', *Geoforum* 42(2): 241–249. Available at: <https://doi.org/10.1016/j.geoforum.2011.01.001>
- Green, K.; Wheeler, S.; Johansen, P. F. 2023. 'Sport, Children and Socialization', in *The Oxford Handbook of Sport and Society*, ed. L. Wenner. Oxford: Oxford University Press, 615–636.

19. Haque, A. S. 2021. "Playing on the Back Foot": The Pakistani Male Diaspora and Cricket in Berlin, *New Sociological Perspectives* 1(1).
20. Ho, M.; Li, Y.-T. 2023. "I Became a Taiwanese After I Left Taiwan": Identity Shift Among Young Immigrants in the United States, *Identities* 30(2): 237–256. Available at: <https://doi.org/10.1080/1070289X.2022.2109859>
21. Hylton, K.; Long, J. 2024. 'Currency Exchange: Sporting Capital, Cricket and South Asian Communities', *Annals of Leisure Research* 27(4): 471–489. Available at: <https://doi.org/10.1080/11745398.2022.2143829>
22. Janssens, J.; Verweel, P. 2014. 'The Significance of Sports Clubs Within Multicultural Society: On the Accumulation of Social Capital by Migrants in Culturally "Mixed" and "Separate" Sports Clubs', *European Journal for Sport and Society* 11(1): 35–58. Available at: <https://doi.org/10.1080/16138171.2014.11687932>
23. Janužytė, A. 2021. 'Polarising Features of Nationalism: The Cases of Independent Lithuania in the 1930s, 2008–2009, and 2015', *Socialinių mokslų studijos* 12(1): 48–67.
24. Kang, S. K.; Bodenhausen, G. V. 2015. 'Multiple Identities in Social Perception and Interaction: Challenges and Opportunities', *Annual Review of Psychology* 66: 547–574. Available at: <https://doi.org/10.1146/annurev-psych-010814-015025>
25. Kim, J.; Heo, J.; Lee, C. 2016. 'Exploring the Relationship Between Types of Leisure Activities and Acculturation Among Korean Immigrants', *Leisure Studies* 35(1): 113–127. Available at: <https://doi.org/10.1080/02614367.2015.1055295>
26. King, R.; Frykman, M. P.; & Vullnetari, J. 2013. 'Migration, Transnationalism and Development on the Southeastern Flank of Europe', *Journal of Southeast European and Black Sea Studies* 13(2): 125–140. Available at: <https://doi.org/10.1080/14683857.2013.802175>
27. Kreuzer, M.; Mühlbacher, H.; & von Wallpach, S. 2018. 'Home in the Re-making: Immigrants' Transcultural Experiencing of Home', *Journal of Business Research* 91: 334–341. Available at: <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2017.10.047>
28. Labanauskas, L. 2020. „Rasistiniai išpuoliai, neapykantos nusikaltimai ir incidentai prieš imigrantus Lietuvoje“, *Filosofija. Sociologija* 31(4): 283–290.
29. Lee, C.; Kim, S.; Owens, M.; Liechty, T.; Kim, J. 2019. 'Engaging with Sports-related Serious Leisure and Acculturation Among Korean Graduate Students', *Annals of Leisure Research* 22(2): 247–263. Available at: <https://doi.org/10.1080/11745398.2018.1496463>
30. Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba. 2024. *Ksenofobija Lietuvoje*. Prieiga per internetą: <https://lygybe.lt>
31. Marinucci, M.; Riva, P. 2020. 'How Intergroup Social Connections Shape Immigrants' Responses to Social Exclusion', *Group Processes & Intergroup Relations* 24(3). Available at: <https://doi.org/10.1177/1368430219894620>
32. Migracijos departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos. 2024. *Migracijos metraš-tis*. Prieiga per internetą: <https://migracija.lrv.lt>
33. Migracijos departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos. 2025. *Imigrantai Lietuvoje*. Prieiga per internetą: <https://migracija.lrv.lt>
34. Mohanty, A. K. 2010. 'Languages, Inequality and Marginalization: Implications of the Double Divide in Indian Multilingualism', *International Journal of the Sociology of Language* 205. Available at: <https://doi.org/10.1515/ijsl.2010.042>
35. Müller, J.; Mutz, M. 2019. 'On the Search for Social Esteem: An Ethnography on the Meanings of Football for Marginalized Male Migrants', *YOUNG* 27(4): 336–354. Available at: <https://doi.org/10.1177/1103308818805595>
36. Nair, N. 2011. 'Cricket Obsession in India: Through the Lens of Identity Theory', *Sport in Society* 14(5): 569–580. Available at: <https://doi.org/10.1080/17430437.2011.574351>
37. O'Flaherty, M.; Skrbis, Z.; Tranter, B. 2007. 'Home Visits: Transnationalism Among Australian Migrants', *Ethnic and Racial Studies* 30(5): 817–844. Available at: <https://doi.org/10.1080/01419870701491820>
38. Pries, L. 2022. 'Transnationalism', in *Introduction to Migration Studies*, ed. P. Scholten. Cham: Springer, 233–248. Available at: https://doi.org/10.1007/978-3-030-92377-8_15
39. Putnam, R. D. 2000. *Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community*. New York: Simon & Schuster.
40. Rowe, N. F. 2015. 'Sporting Capital: A Theoretical and Empirical Analysis of Sport Participation Determinants and its Application to Sports Development Policy and Practice', *International Journal of Sport Policy and Politics* 7(1): 43–61. Available at: <https://doi.org/10.1080/19406940.2014.915228>

41. Ryan, L. 2011. 'Migrants' Social Networks and Weak Ties: Accessing Resources and Constructing Relationships Post-migration', *British Journal of Sociology* 59(4): 707–724. Available at: <https://doi.org/10.1111/j.1467-954X.2011.02030.x>
42. Scheuringer, B. 2016. 'Multiple Identities: A Theoretical and an Empirical Approach', *European Review* 24(3): 397–404. Available at: <https://doi.org/10.1017/S1062798716000120>
43. Sobal, J.; Milgrim, M. 2019. 'Gendertyping Sports: Social Representations of Masculine, Feminine, and Neither-gendered Sports Among US University Students', *Journal of Gender Studies* 28(1): 29–44. Available at: <https://doi.org/10.1080/09589236.2017.1386094>
44. Spaaij, R. 2015. 'Refugee Youth, Belonging and Community Sport', *Leisure Studies* 34(3): 303–318. Available at: <https://doi.org/10.1080/02614367.2014.893006>
45. Tajfel, H.; Turner, J. C. 1986. 'The Social Identity Theory of Intergroup Behavior', in *Psychology of Intergroup Relations*, eds. S. Worchel and W. Austin. Chicago: Nelson-Hall, 7–24.
46. Tedeschi, M.; Vorobeva, E.; Jauhiainen, J. S. 2022. 'Transnationalism: Current Debates and New Perspectives', *GeoJournal* 87: 603–619. Available at: <https://doi.org/10.1007/s10708-020-10271-8>
47. Tirone, S.; Livingston, L. A.; Jordan Miller, A.; Smith, E. L. 2010. 'Including Immigrants in Elite and Recreational Sports: The Experiences of Athletes, Sport Providers and Immigrants', *Leisure/Loisir* 34(4): 403–420. Available at: <https://doi.org/10.1080/14927713.2010.542887>
48. Turjeman, H.; Mesch, G.; Fishman, G. 2008. 'Social Identity, Identity Formation, and Delinquency', *International Journal of Comparative Sociology* 49(2–3): 111–126. Available at: <https://doi.org/10.1177/0020715207088907>
49. Verkuyten, M.; Wiley, S.; Deaux, K.; Fleischmann, F. 2019. 'To be Both (and More): Immigration and Identity Multiplicity', *Journal of Social Issues* 75: 390–413. Available at: <https://doi.org/10.1111/josi.12324>
50. Vertovec, S. 2001. 'Transnationalism and Identity', *Journal of Ethnic and Migration Studies* 27(4): 573–582. Available at: <https://doi.org/10.1080/13691830120090386>
51. Waldinger, R. 2013. 'Immigrant Transnationalism', *Current Sociology* 61(5–6): 756–777. Available at: <https://doi.org/10.1177/0011392113498692>
52. Walle, T. M. 2013. 'Cricket as “Utopian Homeland” in the Pakistani Diasporic Imagination', *South Asian Popular Culture* 11(3): 301–312. Available at: <https://doi.org/10.1080/14746689.2013.820483>
53. Werbner, P. 2013. 'Everyday Multiculturalism: Theorising the Difference Between “Intersectionality” and “Multiple Identities”', *Migration, Everyday Life and the Ethnic Bias, Ethnicities* 13(4): 401–419.
54. Zacheus, T. 2010. 'The Significance of Sport and Physical Activity During the Acculturation and Integration Process of Immigrants in Finland', *European Journal for Sport and Society* 7(2): 155–166. Available at: <https://doi.org/10.1080/16138171.2010.11687853>

KAROLIS BARECKAS

Sport, Identity, and the 'Other': Experiences of Indian Migrants Playing Cricket in Lithuania

Summary

The article analyses interviews conducted with Lithuania-based Indian cricket players. By drawing on the concepts of transnationalism and social identity, the article examines what function cricket performs in integrating into life in a new country and how sport allows Indians to cultivate multiple identities. Cricket for immigrants becomes a space of social relationships and status building. However, it also functions as a safety net, allowing participants to escape everyday experiences and mitigate the challenges of integration. Since cricket in Lithuania is not well developed, some immigrants work towards creating clubs and popularising the sport. In this way, cricket moves beyond the boundaries of a closed ethnic community and becomes part of the public space.

Keywords: transnationalism, social identity, cricket, immigrants, integration